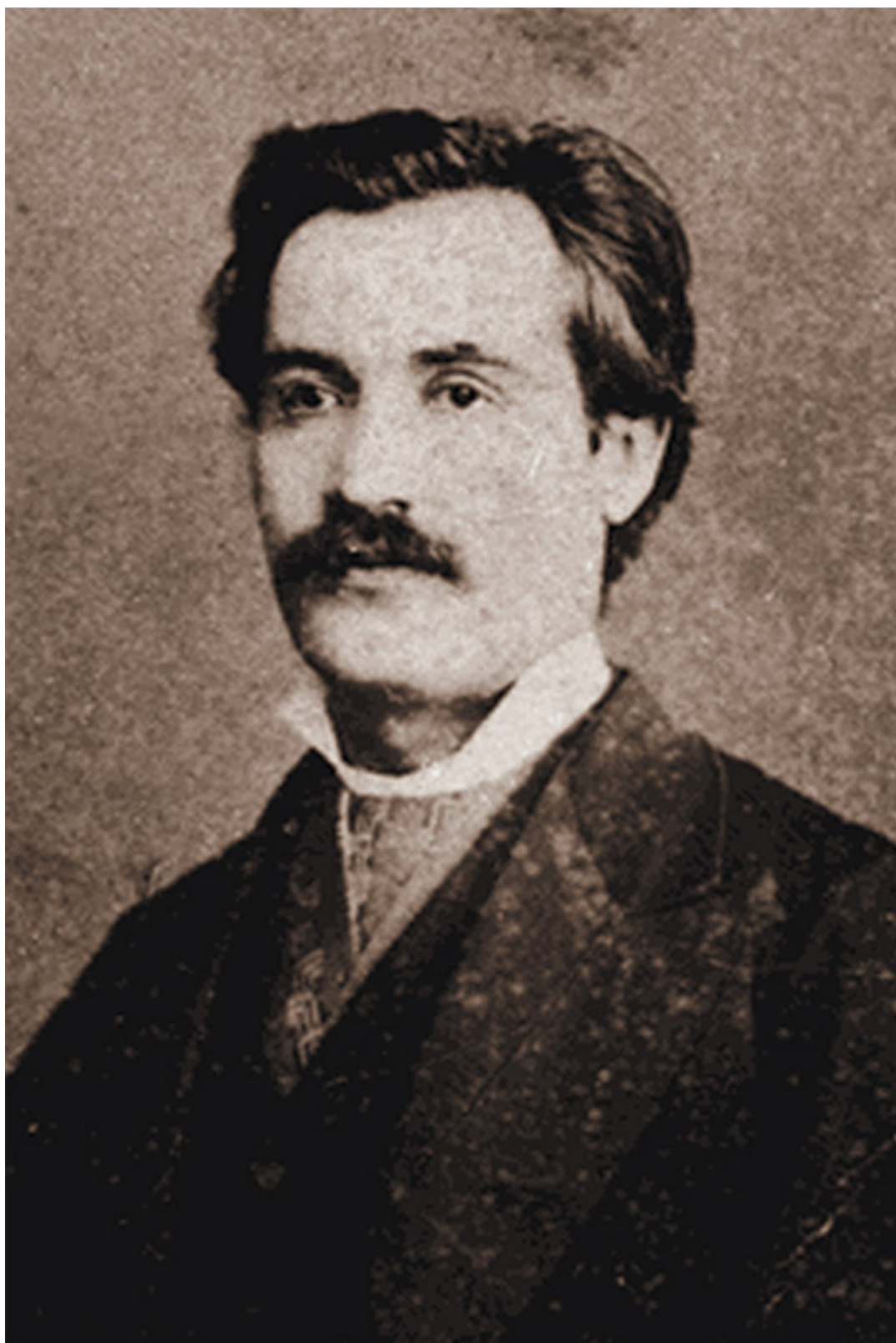


# [„SE ‘NCHEIE...”] – de Mihai Eminescu [1 ianuarie 1883]



Se ‘ncheie și după datina noastră cu ziua de astăzi un șir de

evenimente măsurate după apuneri și răsăriri de soare și fixate în memoria noastră cu cifrele acestei măsurători.

Daca privim regularitatea fenomenelor lumii siderale și o comparăm cu nestatornicia sorții omenești, am putea crede că altceva se petrece în ceruri, altceva pe pământ. Cu toate acestea, precum o lege eternă mișcă universul deasupra capetelor noastre, precum puterea gravitațiunii le face pe toate să plutească cu repejune în caos, tot astfel alte legi, mai greu de cunoscut, dar supuse aceleiași necesități, de la care nu este nici abatere, nici excepție, guvernează oamenii și societățile.

Oricât de mici am fi pe acest glob atât de neînsemnat în univers, a cărui an întreg de câteva sute de zile nu sunt măcar un ceas pentru anul lui Neptun de șasezeci de mii de zile, totuși ce multe și mari mizerii se petrec în atât de scurt timp, cât de multe mijloace nu inventează oamenii spre a-și face viața grea și dureroasă!

S-ar crede că cu cât cunoștințele înaintează, cu cât omul câștigă convingerea despre nimicnicia lui și despre mărimea lui Dumnezeu ar scădea deșertăciunea care este izvorul urei și al dezbinărilor; că încredințându-se că nu numai nimic este, ci chiar mai puțin decât nimic, de vreme ce viața omenească este ceva accidental și trecător pe coaja pământului, mintea lui va fi izbită cu atâta adâncime de acest mare problem încât să poată uita patimele mici cari-l mișcă, mai puțin însemnătoare decât o picătură în ocean, decât o clipă în eternitate.

Dar nu este astfel.

Se vede că aceeași necesitate absolută care dictează în mecanismul orb al gravitațiunii cerești domnește și în inima omului; că ceea ce acolo ni se prezintă ca mișcare e dincoace voință și acțiune și că ordinul moral de lucruri e tot atât de fatal ca și acel al lumii mecanice.

De aceea vedem că marile evenimente istorice, războaie cari zguduie omenirea, deși par a atârna de decretul unui individ, sunt cu toate acestea tot atât de inevitabile ca și un eveniment în constelațiunea cerească. E drept că cei vechi n-aveau cuvânt de-a pune oroscopul și de-a judeca după situațiunea aparentă a luminilor ceea ce se va petrece odinioară pe pământ, dar cu toate acestea în naivul lor chip de-a vedea se ascundea un adevăr, acela că, precum o constelațiune e dată cu necesitate, tot astfel evenimentele de pe pământ se 'ntâmplă într-un șir pare că de mai nainte determinat.

Daca, după constelațiunea împrejurărilor celor din urmă, am pune oroscopul anului ce vine, nu multă speranță ne-ar inspira, nu multă bucurie ne-ar face. Din nou cestiunea Orientului sau mai bine a împărțirii împărăției otomane e obiectul ce preocupă lumea politică și se poate ca evenimentele din Egipt să fi fost cel dentâi stadiu al desfășurării cestiunii. În adevăr, după înfrângerea insurecțiunii a început a se desemna cu claritate alianța austro-germană și a se da pe față înarmările Rusiei.

Franța, gata a fi privitoare interesată la uriașa ciocnire dintre lumea slavă și cea germană, gata chiar a participa – si fata favebunt -, a pierdut însă tocmai în preziua anului nou pe bărbatul care reprezenta politica ei de acțiune. Cu toate acestea nu credem ca moartea unui om, oricâtă însemnătate suspensivă ar avea pentru evenimente, să le poată înlătura cu totul.

În acest conflict, pe care viitorul îl indică cu claritate, ce se va alege de cei mici? Poporul nostru mic este pus tocmai ca o muche de despărțire între furtuna ce vine din apus pentru a întâmpina pe cea din răsărit. Oricare ar fi soarta armelor, oricare norocul războiului, Oricât de înțeleaptă va fi politica micului popor, rezultatul evenimentelor va fi totuși stabilirea unei preponderanțe politice, pururea fatală nouă, chiar dacă nu ne-ar amenința cu nimicirea totală.

Oare în preziua unor evenimente determinante pentru soarta noastră fac bine oamenii ce ne guvernă de-a pune cestiunea revizuirii Constituției? Fac bine a propune escluderea din viața publică a elementelor celor mai luminate ale poporului, cari s-au dovedit în toți timpii a fi și cele mai patriotice, prin suprimarea colegiului I?

Nu numai că nu fac bine, dar chiar șeful acestui guvern a recunoscut-o aceasta, căci însuși tindea la amânarea reformelor, întemeindu-se pe probabilitatea evenimentelor ce bat la poarta cetății noastre. Cu toate acestea curentul fatal de înnoituri care e caracteristic pentru epoca de spoială în care trăim împinge pe majoritate la punerea unor cestiuni ce nu pot decât să turbure țara și să accentueze deosebiriile de interese și de partid între oameni.

Cu părere de rău cată să constatăm că, cu toată bătrânețea prematură a năravurilor, inteligența politică a acestei țări arată uneori semne de copilărie. Ca un sfinx mut încă și cu ochii închiși stă anul viitor înaintea noastră, dar știm bine că multe are de zis, că cumplite sunt enigmele ce le va rosti, că în prăpastie va cădea cel ce nu va fi în stare să le dezlege.

Iar Edipul destinelor noastre se uită în fața acestui sfinx și, în loc de a fi pătruns de seriozitatea adâncă, tragică poate, a fizionomiei lui, el s-apropie de monstru pentru a-i răspunde cu... jucăriile noastre constituționale... Fără îndoială ceea ce are să se 'ntâmple se va 'ntâmpla, dar e păcat și nu e demn ca, atunci când timpurile sunt foarte serioase, un popor să joace mica comedie a luptelor sale dinlăuntru.

**MIHAI EMINESCU**

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

**Mihai-Eminescu.Ro**